

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Vrede bij God

*"Wij dan
gerechtvaardigd
zijnde uit het
geloof, hebben
vrede bij God
door onze Heere
Jezus Christus"*

Romeinen 5:1

*Het geloof is
een gave van
God. Hij geeft
het daar waar
erom geboden
wordt.*

Luther, toen hij student was, genoot volop van het leven. Hij kwam aan God niet toe. Na die bliksemstraal, vlak naast hem, werd het anders. Op één moment werd hij geconfronteerd met de dood, met God, met een heilig en rechtvaardig God.

De allesoverheersende vraag werd: hoe vind ik een genadig God, hoe kan ik God ontmoeten zonder verschrikken. Luther ging in het klooster; hij ging vasten en zichzelf tuchtigen. Ten slotte kroop hij op zijn blote knieën de Pilatus-trap te Rome op.

Luther wilde zich met God verzoenen, hij zag niet dat de verzoening van God moet uitgaan en alleen kan uitgaan. Met al zijn werken vond hij niet de vrede. Totdat hij in de Romeinenbrief las dat de rechtvaardiging is door het geloof en dat dit de vrede geeft bij God. Paulus zingt in deze Romeinenbrief zijn jubellied. Deze zang vangt aan met: "Wij zijn gerechtvaardigd". Eerst onrechtvaardig, eerst een overtreder van Gods wet, eerst een zondaar, eerst een schuldenaar en daarom eeuwig strafwaardig. Doch nu rechtvaardig verklaard, vrijgesproken van schuld en straf. Waardoor? Door het geloof alleen! Op het geloof komt het aan. Zonder het geloof zijn we niet gerechtvaardigd, leven we als onrechtvaardigen naar de dag toe waarop wij gesteld worden voor de Rechter. De Rechtvaardige en Waarachtige Rechter.

God eist het geloof. Laten we echter oppassen dat we de eis van het geloof niet maken tot een nieuwe wet. Een wet, waaraan wij eerst moeten voldoen om dan door

God gerechtvaardigd te worden. Dit gevaar is niet denkbeeldig.

Het past bij een mens die leeft in het werkverbond, dat het evangelie van vrije genade niet is naar de mens. Wie meent, dat de mens toch nog een beurt krijgt, geeft het uit genade alleen de dood-steek. Het geloof is een gave van God. Hij geeft het daar waar erom geboden wordt. De rechtvaardiging door het geloof geeft een kostelijke vrucht: de vrede bij God.

Vrede, dit is een ontzaglijk rijk woord. Er zijn haast geen woorden te vinden om aan te geven wat de inhoud ervan is. Het is die vrede, die alle verstand te boven gaat. Vrede, dat wil zeggen, de scheiding is opgeheven, de breuk is geheeld, de vijandschap is tenietgedaan. Er is verzoening. Een vijand van God is met God verzoend. Er is gemeenschap. God heeft de mens weer en de mens heeft God. Vrede, dat wil ook zeggen: alles ligt op de rechte plaats, in de juiste verhouding. God weer God en de mens weer mens. Schepper en schepsel. Koning en onderdaan. Nog rijker: Vader en kind. God zegt: Mijn kind en dat kind zegt: Abba-Vader. Volkomen verzoening. Weer in de nabijheid, in de gemeenschap van God. Geen toornend God meer, maar een barmhartig Vader, mijn, onze Vader, Die in de hemel is. Daar komt nu helemaal niets meer van de mens bij. We erkennen het, doch dit is makkelijker uitgesproken dan te leren. God zelf zal dit door de Heilige Geest aan al Zijn kinderen leren. Hij laat ze vastlopen. Hij plaatst ze voor

de onmogelijkheid aan onze kant. Hij doet ons een streep halen door al onze werken om vrede te verkrijgen. Hij leert verstaan dat die vrede door Eén verworven is, namelijk door de Heere Jezus Christus. Hij is onze vrede, door Hem en in Hem. Wij hebben vrede, zingt Paulus. Dit is een stellige uitspraak. Die vrede ligt verankerd in de doorboorde en zegenende handen van Hem, die Zijn leven heeft gegeven voor zondaren.

Kent u die vrede? Vrede bij God? Dat is Sola Gratia, uit enkel genade alleen. Daarom zelfs voor de grootste van de zondaren. Daarom nu en straks: Soli Deo Gloria, Gode alleen de eer.

P. van Zonneveld

*"Wie eenmaal Boven zal
mogen medezingen, zal hier op
aarde wel eens geweend hebben.
Tranen der ziel. Het zit niet
in de tranen als zodanig, dat is
zo. Maar als God ons door Zijn
Heilige Geest inwendig aan-
raakt, dat gaat niet, zonder dat
de ogen vochtig worden.*

G. Wisse,
De droefheid naar God

Niet de Heere, maar de mens Jakobus 1: 14 en 15

Pas op voor de hond! Deze waarschuwing staat te lezen op het hek van een erf of voor het raam van een huis. Naast de woorden is

veelal een afbeelding van de kop van de hond te zien. Die kop moet men niet voorbijzien. Wie nu op het erf of in het huis wil komen

zal de gevolgen daarvan ondervinden. Denk aan de waakhond! Dit levensbeeld is bekend. Het is bedoeld voor elke inbreker.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is in verband met de reformatieherdenking een meditatie opgenomen van ds. P. van Zonneveld over Romeinen 5:1 "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus." Ds. M.C. Tanis schrijft over Jakobus 1:14-15 "Niet de Heere, maar de mens". Ds. J.M.J. Kieviet gaat door met de behandeling van het Avondmaalsformulier. Ds. P. Roos levert een bijdrage over de synode van de Gereformeerde Gemeenten. Ds. P. den Butter schrijft een eerste bijdrage over koning Jojakim. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn rubriek over Openbaring 20, het hoofdstuk dat gaat over het duizendjarig rijk. In sprekend verleden vindt u iets van Smytegelt. Verder boekbesprekingen.

Lerend ouderling H. Bor te Poederloijen

Vrijdag 22 oktober is ouderling H. Bor bevestigd tot lerend ouderling te Poederloijen door ds. C.P. de Boer. Dit is zeer bijzonder voor de kleine gemeente van Poederloijen. Ook voor br. Bor, zijn vrouw, gezin en verdere familie was dit een bijzonder gebeuren. Velen hebben deze dienst meegemaakt. We wensen br. Bor en ook de kerkenraad en de gemeente van Poederloijen van harte Gods zegen toe.

Ambtsdragersconferentie

Onze jaarlijkse ambtsdragersconferentie zal D.V. zaterdag 20 november 2010 gehouden worden in een zaal van de Chr. Geref. kerk te Barendrecht, Voordijk 252. Dhr. ir. B.J. van der Vlies, die vele jaren voor de SGP in de Tweede Kamer heeft gezeten, zal een inleiding houden over het onderwerp: "Kerk en staat." Dit is een belangrijk en actueel onderwerp. We hopen weer veel ambtsdragers te ontmoeten. Aanvang 14.00 uur en sluiting 16.30 uur.

Dankdag

De jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid is als u dit leest weer gehouden. We zijn in alle dingen van de zegen van de Heere afhankelijk. Dat geldt het werk op het land, maar ook alle andere werkzaamheden, de visserij, de scheepvaart, het onderwijs en de opvoeding. Ook in de ambtelijke arbeid is alles aan de zegen van de Heere gelegen. Wanneer we zien op de zonden van land en volk, op kerkelijke zonden, op ambtelijke zonden en persoonlijke zonden, dan is er reden tot grote verwondering dat de Heere in de achterliggende tijd zoveel heeft willen schenken en laten. De ware dankbaarheid komt uit in het van harte dienen van de Heere. De Heere werke of versterke dat.

Jarenlange goede samenwerking

Als ik het goed heb werken we als Bewaar het Pand al zo'n veertig jaar op zeer goede wijze samen met drukkerij Crezee. Dat is heel bijzonder. We zijn allen die daarbij betrokken zijn van harte erkentelijk hiervoor en hopen dat het ook in de toekomst zo zal mogen blijven.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 18 november verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 11 november.

AvH

Pas op voor uzelf

Nu komt Gods Woord met een waarschuwing voor iedereen. Wacht u voor uzelf! Het boek Spreuken is daar een voorbeeld van. De gevolgen van wetsovertreding worden op verschillende manieren beschreven. Jakobus gaat in zijn brief hieraan niet voorbij. Hij constateert de ernstige gevolgen van de verzoeking. Het heeft hem diep getroffen dat de verzoeking aan de Heere wordt toegeschreven. Dit druist in tegen de werkelijkheid. God de Heere kan niet verzocht worden. Hij is niet vatbaar voor verkeerde invloeden. Hij verzoekt niemand. De Heere is zuiver en oprecht in al Zijn handelingen. Elke beschuldiging aan het adres van de Heere is onterecht. Bij die beschuldiging van God blijft het niet. Het leidt tot zelfverontschuldiging. Het wijzen op een ander of de medebetrokkenheid van de ander. Dit alles is de mensenwereld niet vreemd, het gaat de kerkmuren niet voorbij. Want de zonde werkt in ieders hart. De Heere wijst erop.

Begeerten

Nu geeft Gods Woord aan dat er goede en zondige begeerten zijn. De mens kan weten wat goed of verkeerd is. Zijn verlangens kan hij toetsen aan Gods Woord. De Heere laat niemand onkundig. De Heere laat in Zijn Naam naast Zijn wet Zijn profeten en apostelen spreken. Ja de grote Profeet en Leraar Jezus heeft gesproken naar de wil van Zijn Vader. Zijn opdracht luidt: gij dan bidt aldus. Tot het opgedragen gebed behoort: Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Dit mag nimmer nagelaten worden.

De boze ligt steeds op de loer en hij weet wat er in ons hart leeft. Vandaar dat Jakobus schrijft: een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende baart de zonde en de zonde voleindigd zijnde baart de dood (vs. 14 en 15). Deze concrete zaak gaat de gemeente niet voorbij. Jakobus constateert het. Het heeft hem diep getroffen. Eerst al de beschuldiging van de Heere en de zelfverontschuldiging. Hoe het is en hoe het gezien moet worden wordt door Jakobus duidelijk doorgegeven. Het is onze eigen begeerte die tot zonde verleidt. Dat 'eigen' kan verschillend zijn. Ons oog, ons oor, onze hand, onze voeten, ons contact, ons verstand, ons denken, zelfs ons spreken. Het is ontzettend maar waar. Er kan een verbinding ontstaan met het kwade wat de mens eigen is. Nu staat dit alles niet los van de satan en zijn werking. Maar het is opmerkelijk dat Jakobus in dit verband helemaal niet spreekt over de satan. Althans op dit moment. Hij heeft het over de mens. Jakobus wil algeheel de Heere vrijspreken van het kwade en het proces wat tot het kwade leidt. Daarin zien we de hartelijke liefde tot de Heere en ook tot de geadresseerden. Hij hoopt van harte dat zijn pastorale woorden goed overkomen. Niet leiden tot discussiëren, maar tot bezinning, tot bekering, indien nodig tot zelfbeschuldiging, tot schuldbelijdenis voor de Heere en een hartelijke vraag aan de Heere. De zegenrijke werking van oprechtheid en vroomheid. Wat is het pastorale onderwijs in en voor de gemeente toch veel omvattend. Wanneer goed catechese wordt gegeven zal de Bijbel een open boek zijn en de Catechismus geen gesloten boek. Bijzonder wanneer het gaat over de wet en het gebed.

Let op!

Het is wat als de zondige begeerte post vat en werkt in de mens. In een jongere of oudere. Geen leeftijd is uitgesloten. Met nadruk wijst Jakobus erop wanneer de zondige begeerte verlokkelijk en verleidend doorwerkt. Jako-

bus gebruikt twee termen uit de jagerswereld. De jager probeert door middel van een lokaas zijn prooi te bemachtigen. Hij wil zijn prooi vangen. Hij ziet er naar uit. Zo verlangt een begerig mens. Hij stelt alles in het werk om wat hij begeert en verlangt te bemachtigen. Het komt voor dat hij geen rust heeft voordat het zover is. De droeve geschiedenis van David wijst daarop. Het ontstane proces zet zich door. Er zijn twee fasen zegt Jakobus. Op de begeerte volgt de zonde en de zonde voleindigd zijnde baart de dood (vs. 15). Weer wordt door Jakobus ter verduidelijking een beeld gebruikt. Tussen twee haakjes, waar nodig is dient ook in de prediking gebruik gemaakt te worden van beelden ter verduidelijking. Daar heeft de jeugd recht op. Dit draagt bij aan een goed verstaan. Jakobus denkt aan een vrouw die in verwachting is. Op een bepaald moment is er de vervulling van de verwachting. Een levend kind wordt geboren. We gebruiken expres het woord 'levend'. Opdat het zal aangrijpen waar Jakobus over spreekt als het gaat over de doorwerking van de begeerte(n). Onze verlangens.

Waar gaat het heen

De drie genoemde fasen mogen niet vergeten worden. Begeerte, zonde en de dood. De ontwikkelingsgang van een pasgeboren kind door Jakobus aangewezen moet als beeld voor het zondige onthouden worden. Het einde is onherroepelijk de dood. Groeit een kind het leven in, zo gaat de

zondaar naar de dood. De eeuwige dood. Het eeuwig gescheiden zijn van de Heere. Bijzonder vandaag mag de waarschuwing niet ontbreken. Het lijkt soms of het begrip zondige begeerte een uitgehold woord is. Ach, wie zondigt niet. Jakobus zegt het met insluiting van zichzelf. Wij struikelen allen in vele. Dus zijn we allen zondaren. Maar Jezus is er. Het kruis is er. We worden opgeroepen te geloven. Jezus Christus heeft voldaan. De strakke eenzijdigheid die ook in prediking en pastoraat naar voren kan komen brengt tot misleiding: alles, alles is voldaan, zingt het koor. Onthouden moet worden welke opdracht de Heere Jezus aan Zijn discipelen gaf. In Zijn naam te prediken bekering en vergeving der zonden. Die opdracht kwam bij Paulus niet tijdgebonden over. Hij sprak in het afscheidsuur tot de ouderlingen van Efeze. Ik heb u geleerd in het openbaar en bij de huizen zowel joden als heidenen de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus. Staat de heiligmaking daar los van? In geen enkel opzicht. Lees Paulus' brieven. Vandaar dat vandaag zowel in prediking als in pastoraat er trinitarisch gepredikt en gesproken dient te worden. Dan spreekt de Schrift! Dat te mogen doen is het hartelijke gebed van elke ambtsdrager die de Heere vreest en de gemeente, de medemens, liefheeft. Hij verstaat het ook zelf wat dat inhoudt en werkt.

M.C. Tanis

Bijbelstudie

JOAHAZ - 1

2 Koningen 23:31-34;
2 Kronieken 36:1-4

Tot nog toe hebben we aandacht gegeven aan zeven koningen van Juda, te weten Rehabeam, Abia, Asa, Josafat, Joram, Ahazia en Joas. Zouden we zo doorgaan dan moesten nu aan de orde komen de koningen Amazia, Uzzia, Jotham, Achaz, Hizkia, Manasse, Amon

en Josia. Tenslotte dan nog de vier laatsten die over Juda hebben geregeerd, te weten Joahaz, Jojakim, Jojachin en Zedekia. Voorlopig zouden we dan nog wel een hele tijd bezig zijn met de bespreking van die nakomelingen van David die op zijn troon in Jeruzalem gezeten hebben.

Ik ga nu echter een aantal van hen overslaan en zal geen aandacht geven aan de koningen Amazia tot en met Josia. Niet omdat er

*Wij struikelen
allen in vele.
Dus zijn we
allen zondaren.
Maar Jezus
is er.
Het kruis is er.*

*In het zuiden
was dat
Egypte en in
het noorden
Babel. Twee
machten die
voortdurend
met elkaar
in staat
van oorlog
verkeerden.*

over hen niets te zeggen zou zijn. Integendeel, er is veel over hen te melden. Maar de serie artikelen zou voor ons blad wel heel erg lang worden. Bovendien heb ik langs een ander kanaal ook over deze koningen het een en ander gepubliceerd.

We gaan ons nu beperken tot de laatste vier koningen van Juda, Joahaz tot en met Zedekia. Drie van hen waren zonen van de godvrezende Josia; een van hen (Joachin) was diens kleinzoon. De eerste in deze rij is dan Joahaz.

Geheel onverwacht wordt hij tot het koningschap geroepen. De ontijdige dood van Josia - nog maar 39 jaar oud - plaatst hem voor deze taak, alhoewel hij daarvoor eigenlijk nog te jong is. Zijn eigenlijke naam is Sallum. Volgens 1 Kron. 3:14 is hij de vierde zoon van Josia. Hoe zal dat gaan met hem op de troon van David?

Sallum wordt Joahaz

Waarom volgt hij zijn vader op? Waarom niet een van zijn oudere broers? Het is duidelijk dat Josia zelf zijn opvolger niet heeft kunnen aanwijzen. Daarvoor was zijn sterven veel te plotseling. Wie moet dan de nieuwe koning aanwijzen? De bijbelschrijver vertelt dat 'het volk des lands' het doet. Het lijkt ook zonder al te veel discussie te gaan. Men is het spoedig met elkaar eens: Sallum moet het worden. Van hem verwacht men kennelijk het een en ander. Het kan best zijn dat deze Sallum een veelbelovende jonge man is en dat zijn opvattingen op politiek gebied overeenkomen met wat in het algemeen onder het volk leeft. Er waren in die tijd twee grootmachten. In het zuiden was dat Egypte en in het noorden Babel. Twee machten die voortdurend met elkaar in staat van oorlog verkeerden. In dat conflict had Josia de kant van Babel gekozen en ten gevolge van die keus is hij toen in de strijd tegen Egypte gesneuveld. In het algemeen is de stemming in Jeruzalem anti-Egypte. Van Sallum zal bekend zijn dat hij het met het algemeen gevoelen eens is en dat ook hij een anti-Egypte politiek voorstaat. Vandaar dat men

hem kiest als de nieuwe koning. Dat men het meent met deze keus blijkt wel bij zijn troonsbestijging. Sallum wordt bij die gelegenheid zelfs gezalfd (2 Kon. 23:30); iets wat bij de andere koningen die hun voorganger opvolgden, vrijwel nooit was gebeurd.

Ook Sallums naam wordt veranderd. Hij zal niet langer Sallum heten, maar zijn naam zal voortaan Joahaz zijn. Op deze manier heeft men de zaak ook een godsdienstige kleur gegeven. De naam Sallum betekent zoiets als 'wien zal worden vergolden', terwijl de naam Joahaz zoveel wil zeggen als 'dien de Heere ondersteunt'. Door die naamsverandering wordt de Heere er uitdrukkelijk bij genoemd. Tot zover lijkt alles in orde te zijn. Het lijkt er zelfs op dat men hiermee wil uitspreken dat naar de stem des Heeren zal worden geluisterd.

De vraag is echter of de Egyptische koning het allemaal wel goed vindt. Faraö Necho verblijft op dat moment in Ribla. Na de slag waarin Josia is omgekomen is hij nog steeds niet teruggekeerd naar Egypte. In Juda heeft men trouwens haast gemaakt met de installatie van de nieuwe koning. Blijkbaar wilde men de dingen geregeld hebben voordat de Faraö zelf er iets over kon beslissen. Maar het zint Necho niet. Helemaal niet.

Dat blijkt wel als Joahaz de Egyptische koning in Ribla gaat ontmoeten. Doet hij dat omdat hij door Necho gesommeerd is om te komen? Of gaat hij er uit zichzelf heen om op deze manier de goedkeuring van Necho te verkrijgen? Want ja, hoe men het ook wendt of keert, Juda staat als een vazalstaat min of meer onder de macht van Egypte.

Het valt Joahaz niet mee in Ribla. Nauwelijks is hij er aangekomen of hij wordt gevangen genomen. Zonder veel omhaal wordt hij daarna naar Egypte gevoerd en komt er aan zijn bewind als koning een eind. Slechts drie maanden heeft dat bewind geduurd. Toen was het al voorbij.

Necho doet nog meer. Hij legt het volk een zware boete op en men moet maar zien hoe dat geld bijeen gebracht zal worden. Egypte haalt een forse streep door de rekening

die ze in Jeruzalem hadden opge maakt. Necho laat duidelijk voelen wie het daar in feite te zeggen heeft. Daarom moet men er ook genoeg mee nemen dat de Faraö een van de andere zonen van Josia als koning in Jeruzalem aanstelt. De oudere broer van Joahaz, Eljakim geheten. In hem heeft Necho meer vertrouwen.

De naam van Eljakim wordt op nadrukkelijk bevel van de Faraö echter veranderd. Ook daaruit kan dan afgeleid worden dat Juda alleen maar voortbestaat bij de gratie van Egypte. Eljakim zal voortaan Jojakim heten en dat alleen omdat Faraö Necho dat wil. Dat moeten ze in Juda maar altijd goed bedenken.

Zien we wat hier gebeurt? Eeuwen geleden heeft de Heere Zijn volk uit Egypte verlost. Van een volk van slaven werden ze een vrij volk. Ze mochten gaan wonen in een eigen land. Niet langer werden ze verdrukt en uitgebuit. Met hun verdrukkers heeft de Heere toen Zelf afgerekend. Maar hoe is het nu? Hier is Egypte weer. Het heeft weer macht. Het strekt zijn handen weer uit naar Gods volk en de Heere laat het toe dat Egypte opnieuw over Israël heerst. Weer moet Israël onder het juk buigen. Waarom is dat? Om geen andere reden dan dat Gods volk niet onder het juk van de Heere wil buigen. Omdat ze Hem hebben verlaten. Daarmee hebben ze dan de vernedering door Egypte over zichzelf afgeroepen.

Joahaz in ballingschap

Waarom laat de Heere het toe dat Joahaz als gevangene naar Egypte wordt gevoerd? Dat heeft ongetwijfeld te maken met wie Joahaz is. Er staat niet veel over hem geschreven in de Bijbel, maar een van de belangrijkste dingen die over hem verteld worden is dat hij deed wat kwaad was in Gods ogen (2 Kon. 23:32). Zo beziet de Heere hem en dat het zo is heeft de Heere niet willen gedogen. Joahaz heeft in zijn vader Josia zo'n goed voorbeeld gehad. Dat voorbeeld heeft op hem echter geen indruk gemaakt. Als Joahaz Josia opvolgt werpt hij alles van zijn opvoeding van zich af en kiest een eigen weg. Een weg bij God en Zijn dienst vandaan. De

weg der zonde. En ook al heeft hij slechts drie maanden geregeerd, de Heere acht die korte periode lang genoeg om hem als een zondaar te straffen.

Dit is nu al de zoveelste keer dat een koning van Juda, die zoon is van een godvrezende vader of die onder invloed heeft gestaan van een ander godvrezend mens en die zo in zijn jeugd een goed voorbeeld heeft gehad, toch van de rechte weg afbuigt en de Heere verlaat. Ongetwijfeld heeft dat te maken met mensen in zijn omgeving. Hovelingen, die proberen invloed uit te oefenen ten kwade.

Van koning Joas lezen we dat uitdrukkelijk. Als bij hem de goede in-

vloed van zijn oom Jojada wegvalt, staat hij spoedig bloot aan de vleierijen van zijn hovelingen en die krijgen hem zover dat hij de Heere verlaat. Zo zal het ook gegaan zijn bij koning Manasse, zoon van Hizkia. Als hij op twaalfjarige leeftijd koning wordt, zijn het ongetwijfeld ook de verleiders aan het hof geweest die hem op het verkeerde spoor hebben gezet.

Wat zegt dat? In het licht van wat we lezen in het boek Daniël moeten we tot de conclusie komen dat de duivel het uiterst belangrijk acht om met name aan de hoven en bij de regeringen zijn demonen te positeren, opdat die daar onzichtbaar hun invloed zullen uitoefenen. In

Daniël lezen we van de 'vorst van het koninkrijk van Perzië' (10:13) en van de 'vorst van Griekenland' (10:20). Tegen beiden moest de engel Michaël strijden.

Aan het hof van Perzië was zo'n vorst en aan het hof van Griekenland eveneens. Boze vorsten; demonen die daar door de overste der duivelen geplaatst zijn. Zo is er aan het hof in Jeruzalem ook zo'n vorst geweest, die met name via de hovelingen zijn invloed op de regering probeerde uit te oefenen en dat meermalen met succes, zoals ook bij Joahaz.

P. den Butter

Kerkelijk actueel

Utrechtse Synode

Het jaar 2010 is een Synodejaar. Het zou voor de hand liggen enige aandacht te geven aan de besluiten van onze Generale Synode. Op dit moment echter wil ik dat niet doen, omdat de Synode nog niet beëindigd is. Laat men in Nunspeet rustig het werk doen, zonder voorbarige commentaren. Daarom iets anders. De Geref. Gemeenten hielden ook een Generale Synode.

Er zijn opvallende verschillen met de GS van onze kerken. Dat geldt al in uiterlijk opzicht; de verschillen strekken zich uit tot aan de publieke tribune toe. Een ander klimaat en een andere uitstraling. Vooral echter de agenda is anders; meer afgeslankt en minder tijdrovend. Belangrijk wat er wel op staat en ook wat er niet op staat. Ik begin met het laatste. Allerlei interne kerkelijke problemen strekken zich niet zover uit dat ze de vergadering in de Utrechtse Westerkerk bereiken. Er bestaan wel interne verschillen, maar deze lijken meer beheersbaar en men gaat er anders mee om. Van tijd tot tijd vallen er wel stenen in de vijver, maar de gelederen worden daarna weer gesloten. *Er staan geen voorstellen op de agenda die liturgische vernieuwing beogen. Er wordt weinig of geen aandacht besteed aan kerkelijke eenheid met die kerken die ter linkerzijde zich bevinden.*

De liturgie ligt vast. Zaken als vertaling, psalmberijming, formulieren en liturgische orde geven geen waarneembare spanningen. Dat moet toch wel een aangename rust geven. Men is het over veel nog eens. Maar ik beseft dat ik nu te veel zeg. Ik weet immers ook dat men het over veel niet eens is. Ik denk aan het dikke boek van van der Zwaag: "Afwachten of verwachten". Maar het zijn meer de geestelijke vragen die een deel van de mensen bezig houden. Ook deze geven veel strijd en over deze verschillen heb ik mijn zorgen, ook als het gaat over de GG. Maar men houdt elkaar vast want het kerkelijk besef is waarschijnlijk sterker dan bij ons. Een vergelijking met onze Synode brengt dus duidelijke verschillen aan de dag. Ethische thema's trekken minder Synodale aandacht. Waarschijnlijk omdat men ervan uitgaat dat standpunten daarover vast liggen

en niet ter discussie staan. Voorzover ik weet stond een actueel thema als homosexualiteit niet op de agenda. Niet vanwege het feit dat deze discussie ook binnen de gemeenten niet zou worden gevoerd; dat zeker wel. Ik denk aan de artikelen die een paar jaar geleden in de Saambinder over dit thema verschenen. Ik noem verder de gefundeerde artikelenserie over de Evangelische beweging. Men heeft er dus daar zeker ook mee te maken, maar men weet deze onderwerpen meer buiten de schijnwerpers te houden.

Ik noemde al de vragen naar kerkelijke eenheid. Een handrijking naar onze kerken zit er niet in. Zelfs de lijn naar de HHK blijft grotendeels binnenboord. De behoefte aan dergelijke contacten is niet aanwezig. Men lijkt genoeg te hebben aan het eigen kerkverband. Wel zoekt men naarstig naar meer eenheid met de Uitgetreden GG ter rechterzijde. Dat is historisch en geestelijk verklaarbaar. Veel meer verklaarbaar dan dat men ooit erover denken zou om de poort te openen naar de Vrijgemaakte kerken. Deze zijn niet in beeld. Hoe wel? Op het gebied van de gezondheidszorg werkt men wel samen,

Van tijd tot tijd vallen er wel stenen in de vijver, maar de gelederen worden daarna weer gesloten.

*Ik denk
dat onze
Synodeleden
jaloers zullen
zijn op deze
agenda. Je zou
het denken,
maar het geldt
natuurlijk niet
kerkbreed.*

maar, heel opmerkelijk, dat heeft geen consequenties voor enigerlei kerkelijke verbroedering. Ik denk dat onze Synodeleden jaloers zullen zijn op deze agenda. Je zou het denken, maar het geldt natuurlijk niet kerkbreed. Ik zelf zeg maar in alle oprechtheid dat deze vergaderstijl en deze kerkopvatting mij in dit opzicht aanspreekt. Natuurlijk weet ook ik wel dat er op het grondvlak verschuivingen optreden. Leden zoeken soms bijna massaal de andere kerken op. Over een zaak als de toeëigening hebben wij ook verschillen met de GG, maar ik wil die verschillen nu niet overaccen-tueren.

De repressiemethodiek van het sluiten der gelederen werkt in de hand dat mensen de gemeenten verlaten. Maar of de resultaten bij ons, die andere lijnen volgen, nu beter zijn? Het blijkt meermalen dat leden die de Gemeenten verlaten, het ook in bijvoorbeeld onze kerken op den duur niet kunnen vinden om zodoende te belanden in de vrije groepen. Aan dat verschijnsel kan ik in dit korte bestek geen aandacht geven, maar het feit is bekend. Het betekent wel dat het eigen verband duidelijker in vorm blijft. En de kerken worden er niet leger om.

Ik voel mij niet in staat of bevoegd om een heldere visie te ontwikkelen op al deze verschillen, maar ik ben geneigd, ondanks de dreigende gevaren ook naar deze richting, mijn waardering uit te spreken voor deze gang van zaken. Dit doet geen afbreuk aan het meevoelen met hen die het klimaat binnen de GG in geestelijke opzicht als beklemmend hebben ervaren.

Wat stond er wel op de agenda? Ik noem een paar dingen. Men heeft volgens de pers vrij uitvoerig gesproken over de openheid van de kerkdienst. Het is een algemeen verschijnsel dat veel kerkdiensten te volgen zijn via internet. In de GG gaat men hiermee anders om. Er is terughoudendheid om de diensten zo maar voor iedereen toegankelijk te maken. Sommige afgevaardigden hebben nadrukkelijk verklaard dat dit niet voortkomt uit de vrees om openlijk voor het beginsel uit te komen. Er kan

immers een tijd komen, dat instanties als het COC zich zullen werpen op onze diensten om op grond daarvan juridische aanklachten op te stellen. Zoals NSB'ers in de oorlog in kerken aanwezig waren om voorgangers te kunnen betrappen op hun betwijfelde loyaliteit jegens Hitler. Bezwaren tegen een al te open houding vanuit de diensten naar de buitenwereld zijn van een iets anders orde, naar ik meen. Er worden immers in de kerkdiensten voorbeden gedaan. Er worden persoonlijke situaties genoemd van mensen in bijzondere omstandigheden. Is ieder lid er wel van ge-diend dat zijn personalia open en breed uitgestald worden voor het forum van de straat? Op zijn minst is het goed om deze zaken te doordenken en toetsend toe te zien of er geen privé deuren opengaan, terwijl "men" daar toch feitelijk niets mee te maken heeft. Het hangt mede ook af van de kiesheid van de voorganger, waarmee hij persoonlijke zaken benoemt. Misschien ligt hier wel een gevoelig punt. Er zijn soms kanseldienaars die kwalen en situaties tot in de finesses behandelen voor de gemeente. Daarvoor moeten we ons hoeden. In de politiek wordt door velen gewaakt over de privacy van mensen. En terecht. Het elektronisch patiëntendossier en de omgang daarmee wordt angstvallig bewaakt door bepaalde organisaties. Predikanten zullen in het algemeen moeten beseffen dat terughoudendheid betracht moet worden in het openbaar als het gaat over het wel en wee van de gemeenteleden.

Er is nog een aspect. Een predikant, sprekend tot zijn eigen gemeente, zal moeten ingaan op de specifieke noden van die gemeente. Het zal dan ook gaan over gemeentelijke zonden en heersende praktijken, die zich voordoen. Is dat dan tegelijk ook bestemd voor Jan Rap en zijn maat, zoals Kuyper beeldend sprak over de man van de straat? Dat kan niet het geval zijn. Nog iets: ik weet dat diensten worden beluisterd vooral om de mededelingen die op een bepaalde zondag vanaf de kansel werden gedaan in verband met een kwestie in die gemeente. Zodoende kan kerkelijke

roddel in de hand worden gewerkt. Daarom vond ik het wel terzake dat men op de Synode van de GG deze dingen duidelijk heeft willen doordenken. Het zou goed zijn als kerkenraden ook beleid zouden ontwikkelen op dit punt. Een gemeentegids geven we zo maar niet op verzoek aan allerlei instanties; hoe veel te minder moeten we dus allerlei privé zaken aan de grote klok willen hangen.

De Synode heeft ook uitgebreid gesproken over de jeugd. En hier doet zich een opmerkelijk verschijnsel voor. Ik trof dat ook aan in De Saambinder. Beschouwingen werden mede vastgeknoopt aan de enquête die de LCJ uit onze kring, onlangs heeft gehouden. Ik vond dat opmerkelijk. Men schatte de eigen situatie niet beter in, maar er werd een lijn van verbondenheid zichtbaar. Dat juichen we natuurlijk toe. Er zijn problemen die we gezamenlijk moeten aanpakken. Hopelijk zal deze wolk als eens mans hand zich nog eens duidelijker openbaren als een milde regen, welke dan door de hand des Heeren zal worden bewerkt.

Ik laat het hierbij. Ik heb het nog niet gehad over de regeringsverklaring die het nieuwe kabinet heeft gepresenteerd met daaraan gekoppeld de politieke verhoudingen. Ik had daar ook sterke neiging toe. Ik heb echter aan de kerkelijke lijnen voorrang willen geven.

Zo zijn er telkens weer zaken die vragen om aandacht. Ook dat bericht over een stewardess bij de KLM, die ontslagen werd (en volgens de rechter terecht) omdat zij een alternatieve haardracht demonstreerde. In de kerk zou men zeggen: Waar bemoeit u zich mee? Maar ik denk dat zo'n bericht ons ook aan het denken moet zetten. Blijkbaar heersen er in de wereld ook bepaalde vormen. In de kerk zou deze zaak best meer accent mogen krijgen, omdat Gods Woord er duidelijk over spreekt. We hebben het meer over de hoed dan over het haar van de vrouw. Ik heb me daar al vaak over verbaasd. Denk er zelf maar eens verder over na. Want, wat we ook doen, het moet alles gedaan worden ter ere van God.

P. Roos

Openbaring 20 (1)

In de komende weken probeer ik mij te wagen aan een verklaring van Openbaring 20, het hoofdstuk dat handelt over het duizendjarige rijk. Een lezer van ons blad heeft in de familiekring te maken met het zogenaamde chiliasme, hetgeen altijd weer leidt tot moeilijke gesprekken. Ik weet nog goed toen ik voor het eerst kennis maakte met het chiliasme, toen mijn collega's op het kantoor van "In de Rechte Straat" mij vertelden van een duizendjarig vrede-rijk en de opname der gelovigen, let wel: een opname die vooraf zou gaan aan de jongste dag, de oordeelsdag. Ik had er nog nooit van gehoord en in mijn jeugdige ijver ging ik er vierkant tegen in en vroeg ik ze waar ze die onzin vandaan haalden? Toen had ik het natuurlijk gedaan, want deze leer scheen zo'n beetje de kern van hun geloof te zijn!

Dat de gedachte van een opname van enkel de gelovigen van de aarde naar de hemel echt leefde, bleek op een morgen toen wij als kantoorpersoneel uitgenodigd waren om op de Wartburg, waar ds. Hegger woonde, koffie te komen drinken. Wij lieten de boel de boel en trokken op de Wartburg aan, twee straten verder. We vergaten

Echter een collega te waarschuwen, die boven werkte en woonde. Toen die nietsvermoedend naar beneden kwam, trof ze niemand van ons aan, maar wel overal nog ons werk en onze spullen. Het sloeg als een hevige schrik door haar heen, want ze dacht: ze zijn opgenomen en God heeft mij vergeten! Overstuurrende ze naar de Wartburg, waar ze ons allen aan de koffie met gebak aantrof... We waren dus wel erg aardig gericht bezig nog.

Welnu, omdat deze opvatting breed leeft in met name evangelische kringen, en de Evangelische Omroep er niets aan doet om deze onzinnigheid uit de wereld te helpen, en wij toch ook met deze opvattingen te maken (kunnen) krijgen, zal ik mij, op dringend

verzoek, aan de verklaring van met name Openbaring 20 wagen. Wagen ja, want het boek Openbaring is niet een van de makkelijkste van de Bijbel, en veel toekomstige dingen zijn voor ons verborgen.

De inhoud van een belofte wordt altijd pas echt duidelijk bij en na de vervulling van die belofte. Bovendien kunnen we zo in de duistere dingen van de toekomst opgaan, dat we vergeten dat de Bijbel ons vooral op het heden wijst. Heden, zo gij Zijn stem hoort. We moeten in het heden der genade rust en zekerheid zoeken voor onze ziel. Ik wil bij de beantwoording van de vraag naar de betekenis van een hoofdstuk als Openbaring 20 niet zeggen dat ik wat de exegese betreft het laatste woord heb. U kent misschien wel het boek "De Alpha en de Omega" van ds. E. van Meer en bij raadpleging van o.a. dit boek trof mij de bescheidenheid van de schrijver, als hij opmerkt dat hij Openbaring 20 wil verklaren "bij het licht dat mij geschonken is". Nu, zoiets zou ik ook willen zeggen. Wie een andere exegese heeft, moet dat maar uitleggen. Maar laat een ieder die zich over dit hoofdstuk buigt vooral niet vergeten naar de *hele Bijbel* te luisteren en eerbiedig Schrift met Schrift te vergelijken.

In Openbaring 20 de verzen 1 tot en met 3 lezen we het volgende: *"En ik zag een engel afkomen uit de hemel, hebbende de sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand. En hij greep de draak, de oude slang, welke is de duivel en satanas, en bond hem duizend jaren; en wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin, en verzegelde die boven hem, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn. En daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden"*.

De duivel wordt gearresteerd en gebonden en goed ook! De engel heeft een grote keten en bovendien een sleutel, waarmee hij de gebonden tegenstander van God en Zijn volk opsluit in de afgrond. Het

graf van de boze wordt verzegeld en wordt gedurende een lange tijd, duizend jaren, niet geschonden. Niemand is bij machte de steen van dit "graf" te wentelen, en de gevangene heeft niet de macht om uit te breken. Hoewel hij zeer machtig is! Waarom wordt de duivel, de draak, de oude slang, opgesloten? Opdat hij de volkeren der wereld niet meer verleiden zou. Dat had hij namelijk gedaan. En wie dat op zijn geweten heeft, zal een vreselijke en rechtvaardige straf niet ontgaan! Alle volkeren van de aarde waren eeuwen lang onder zijn invloed en macht. De Heere Jezus noemt hem niet voor niets de overste der wereld, Joh. 12:31. Niet dat de wereld zuchtte onder zijn heerschappij hoor, want dat doet een mens niet. Maar ze kenden toch ook de ware vrede en vreugde niet, die alleen gekend wordt door hen die de Heere vrezen. Ze lieten zich ook verleiden en het gerucht van de God van Israel en Zijn grote daden bijvoorbeeld, deed hen niet massaal vragen naar die God, om Hem ook te mogen kennen!

Maar in Openbaring 20 zien wij dat de Heere wel weet dat de duivel de grote mensenmoorder van den beginne is, Joh. 8:44, en daarom zal hij zijn gerechte straf niet ontgaan! We weten uit het boek Job dat de Heere aan de duivel vraagt: Vanwaar komt gij? En dat satan dan antwoordt: Van om te trekken op de aarde en van die te doorwandelen, Job 1:7. Overal oefende hij zijn duivelse invloed uit en als hij dan een man als Job tegenkwam, haatte hij dat soort mensen het meest van al! Maar nu ziet Johannes een engel uit de hemel komen en afrekenen met de duivel, juist omdat hij de volkeren zo lang heeft verleid. En de vraag luidt: wanneer zou dat gebeurd zijn? Als we de Bijbel nauwkeurig lezen dan kunnen we daar een duidelijk antwoord op geven. Bij de komst van de Heere Jezus Christus is de macht van de boze ingeperkt. Christus kwam

De inhoud van een belofte wordt altijd pas echt duidelijk bij en na de vervulling van die belofte.

om de werken van de duivel te verbreken, 1 Joh. 3:8. Alom predikte Hij, net als Zijn voorloper, Johannes de Doper dat het Koninkrijk der hemelen nabij gekomen was, Markus 1:15. Wat heeft de Heere Jezus een duivelen uitgeworpen! En als de farizeërs daarover schimpen dat Jezus dat doet door Beëlzebul, de overste der duivelen, antwoordt de Heere Jezus op die goddeloze opmerking: Hoe kan iemand in het huis van een sterke inkomen en zijn vaten ontroven, tenzij dat hij eerst de sterke gebonden heeft? Zie Matth. 12:29. Zo heeft Christus de boze ook gebonden, zegt Openb.

20:2. En nog wel voor duizend jaren!

Als de discipelen het land zijn doorgedaan en het evangelie hebben verkondigd is dat een overwinning op de duivel geweest. Ze jubelen zelfs dat de duivelen hen onderworpen waren! Daarop horen we Christus zeggen: Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen, Lukas 10:18. En op de vraag wanneer de duivel precies gebonden is geworden, kunnen we ook denken aan Johannes 12:31, waar Christus zegt: Nú is het oordeel dezer wereld; nú zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden!

Hieruit kunnen we opmaken wat we onder dat binden van satan moeten verstaan: de heerschappij van Christus, Die Hij bewijst in de komst van Zijn Koninkrijk, wereldwijd! De apostelen zijn naar alle windstreken getrokken en overal werd de christelijke kerk geplant. En de duivel kon het niet verhinderen! Daarover een volgende keer verder!

K. Hoefnagel

Sprekend verleden

Smytegelt: Een gereformeerde republiek?

De gevolgen van het verharden van de nek tekent hij eerlijk. Smytegelt spreekt over een passende schuldbelijdenis.

Soms wordt er te rooskleurig over het verleden gedacht en gesproken. We zijn geneigd het verleden te idealiseren, het verleden mooier voor te stellen dan het was. Dit geldt ook de geschiedenis van ons vaderland. Het wordt soms zo voorgesteld alsof het in de 17e eeuw heel goed gesteld was met het kerkelijk leven, de gehoorzaamheid aan de Wet des Heeren en het dienen van de Heere. De republiek der zeven verenigde Nederlanden werd heilig en gereformeerd genoemd. Er waren er die beweerden dat het ongeoorloofd was zo'n heilig en gereformeerd land aan te vallen. Andere landen zouden aangevallen moeten worden. Maar de praktijk was wel anders. Lezing van een preek van Bernardus Smytegelt gehouden in 1723 over Spreuken 29:1 "Een man, die dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij" onderstreept dat. In deze preek doet Smytegelt niet mee aan het te rooskleurig voorstellen van het verleden van ons land en volk. Hij haalt het rampjaar 1672 aan. Toen werd de republiek in haar voortbestaan bedreigd omdat de aanval kwam van meerdere kanten. Ter overdenking wil ik u hier iets uit doorgeven:

Onjuiste beoordeling

Smytegelt geeft in zijn preek over Spreuken 29:1 een eerlijke beoordeling van de toestand van land en volk in 1672. Smytegelt bewierookt het verleden niet. Hij maakt het verleden niet mooier dan het is. Wie dat wel doet wordt door hem in het ongelijk gesteld, ook al is het een theoloog. De volgende passage uit zijn preek laat dit duidelijk zien: "In het jaar 1672 hebt gij een wonderlijk geval. Daar was een theoloog, die schreef een brief aan een officier die onder de koning van Frankrijk diende en tegen de Staten de wapens moest opheffen. Wel, mijn vriend, schreef hij, hoe durft gij de wapens opvatten tegen een republiek die zo heilig en zo gereformeerd is? Was het niet beter dat gij ze nederlegdet en ze opvatte tegen de koning van Frankrijk? De officier antwoordde: Mijnheer, indien die republiek zo heilig en zo gereformeerd was, gelijk gij zegt, zo zou ik u gelijk geven; maar die republiek is dat niet. Is die zo heilig en gereformeerd waar zoveel goddeloosheden in begaan worden, en toegelaten wordt al wat gij maar wilt? Is die republiek zo heilig en gereformeerd, waar zulke gods-

lasterlijke en atheïstische boeken in gedrukt en toegelaten worden? Ik reken ze daar niet voor waar gij ze voor rekent. Is die gereformeerd waar men van geen reformatie horen mag? Gij vergist u, mijnheer: het is een republiek die waard is dat er de wapens tegen opgevat worden, omdat zij het tegen God doen. Dat moest die vreemdeling toen tegen een theoloog zeggen. En zei die man de waarheid niet?"

De nek verharden

In de tijd van Smytegelt was het er niet beter op geworden in de republiek der zeven verenigde Nederlanden. Smytegelt signaleert dat eerlijk in de al aangehaalde preek. De gevolgen van het verharden van de nek tekent hij eerlijk. Smytegelt spreekt over een passende schuldbelijdenis. "Wij moeten zeggen voor God: ach God, wij zijn de man die dikwijls bestraft is en de nek verhardt. Men mag ternauwernood van kwaad horen. Dan is het: Ach, het kan geen kwaad, dat zal wel gaan, en men moet zo maar voortgaan. Men wil van geen kwaad horen. Men begint te zeggen: God doet geen goed, noch doet Hij kwaad. Wat wordt het

lichaam van de staat verbroken! Bekijk uw handel en alles eens, en al die onenigheden in landen en steden, die slechte naam onder elkander. Bekijk al dat vergaan van uw schepen eens. Is het ook niet dat vreemden uw kracht verteren? Is er geen neringloosheid? Moet gij niet zeggen dat gij verarmt in de overvloed? De groten schreeuwen: wij weten het niet meer te houden. De kleinen schreeuwen in hun huizen: wij kunnen het niet meer houden. En heeft dat alles niet met al te beduiden? Ik dacht dat het te zeggen was dat wij het niet langer houden kunnen. Dan zijn er geestelijke oordelen: dat wij worden overgegeven aan onszelf, aan zorgeloosheid, alle kommer is weg. Waar hoort gij eens schreeuwen: wat moeten wij doen om zalig te worden? O, gij zult verbroken worden, zodat er geen helen aan is, en als het te laat is, dan zult gij een man zoeken om in de bres te staan, maar gij zult hem niet vinden. Wij hebben enigszins ons gemoed en hart ontlast, en wij hopen het nog almeer te doen in het vervolg, als God ons zal laten leven."

Bekering

Aan het slot van de preek roept Smytegelt op tot bekering. Smytegelt spoort aan het kwade te laten en het goede te doen. Deze oproep heeft nog niets van zijn betekenis verloren. Helaas roept de nieuwe regering die wij nu in Nederland hebben niet op tot bekering. Er zijn heel wat problemen in ons vaderland, maar de juiste remedie wordt niet voorgeschreven. Want er worden wel veel maatregelen voorgesteld om de problemen in ons land te bestrijden, maar de oproep terug te keren tot de Heere en Zijn Woord wordt gemist. Wat zou het goed zijn de ernstige woorden van Smytegelt ter harte te nemen: "Verkiest gij het nu zo voort te gaan, dan hebt gij niet lang te wachten of de verbreking zal er wezen. Maar kan het zijn, bekeert u. Wie weet, God mocht u nog genadig zijn. God is het niet schuldig ons nog iets goeds te doen. Laten wij u dan bidden: verhard toch uw hart niet, hoor naar de bestraffing en wordt wijs. Dan zoudt gij zeggen: al had ik nog zulk een zwaar hoofd, het verveelt mij niet,

en God zou ons misschien nog herstellen. Hoewel Hij het rechtvaardig niet zou doen, wij geloven dat Hij het evenwel genadig doen zou. Dan zou de staat zo verlegen niet zijn waar zij geld halen zou. Als onze voorouders ons eens zagen, hoe zouden zij staan zien dat er dat in de harten was opgekomen en omgegaan! Als gij het alles kwijt zijt, zal het dan alles wel zijn? Als uw kinderen van u gescheurd zullen worden en als uw man en uw vrouw van u gescheurd zal worden? Wilt gij niet liever de zonden laten? Doe niet langer mee. Wilt gij dan niet gebeden worden? Men zou een bedelaar horen als hij ons zo bad. Ei, laat dan de zonden, doe het goede, wie weet, God mocht ons nog genadig zijn. Ik leg dan het stuk voor u neer, oordeel het zelf of het niet redelijk is God te gehoorzamen, en ik hoop dat God dit zegenen zal aan ons en aan ulieden, tot Zijn eer, om Zijn Zoons wil. Amen."

A. van Heteren

*De kleinen
schreeuwen
in hun huizen:
wij kunnen
het niet meer
houden. En
heeft dat alles
niet met al te
beduiden?*

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [39]

We moeten het dit keer hebben over de toorn van God. Dat is een zwaar en moeilijk onderwerp. Al eerder kwamen we dit thema in ons formulier tegen. Het was toen werd aangegeven dat de toorn van God tegen de zonde zo groot is dat Hij die – eer dat Hij die ongestraft liet blijven – aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus met de bittere en smadelijke dood van het kruis gestraft heeft. Deze belijdenis moet tot gevolg hebben, aldus het formulier op die plaats, dat een ieder zijn zonden en vervloeking bedenke, opdat hij zich mishage en zich voor God verootmoedige. Dit alles werd gezegd in het verband van de waarachtige zelfbeproeving.

Nu komt ons formulier terug op het thema van de toorn van God. In een ander verband. Nu niet meer om aan te dringen op

die zo nodige zelfbeproeving en voorbereiding op de bediening van het heilig sacrament. Nee, je zou kunnen zeggen: de week van voorbereiding is voorbij. In die dagen voorafgaande aan de avondmaalszondag vond het inderdaad plaats: het bedenken van begane zonde en verdiende vloek, het ootmoedig belijden van schuld en de erkenning van genade als enige grond van behoud. Maar nu is de zondag aangebroken en is de tafel aangericht. Nu mag er plaats zijn voor het gedenken. Om dat gedenken gaat het immers, zegt ons formulier. Waartoe de Heere Zijn sacrament heeft "verordineerd en ingesteld", is immers "tot Zijn gedachtenis."

Maar – misschien verbaast het u – in het verband van het gedenken komt opnieuw de toorn van God aan de orde. En al heel snel. Nog maar nauwelijks is Olevianus be-

zig het voorwerp en de inhoud van het gedenken aan de tafel uiteen te zetten, of hij noemt dit vreselijke woord van de toorn van God. En dan gaat het niet zozeer om het woord als zodanig, maar om de ermee aangeduide zaak: de goddelijke deugd van Zijn toorn. "... de toorn, waaronder wij eeuwig hadden moeten verzinken..." staat er zelfs. Is het zo erg? Zo erg is het!

Vanwege de zonde

We kunnen niet zeggen dat de Bijbel over de toorn van God zwijgt. Integendeel. Met name in het Oude Testament vinden we een scala van woorden waarmee de geduchte toornigheid van God, Zijn grimmigheid en verbolgenheid, onder woorden wordt gebracht. Dr. H. Bavinck wijst er in zijn Gereformeerde Dogmatiek op dat deze toorn, "waarvan de grondwoorden deels met het begrip branden samenhangen, deels een heftige, niet te

*We kunnen
niet zeggen
dat de Bijbel
over de
toorn van
God zwijgt.
Integendeel.*

Want "de hele wereld is voor God verdoemelijk", zegt opnieuw de apostel Paulus (Rom. 3: 19).

bedwingen beweging des gemoeds uitdrukken, dikwijls wordt vergeleken bij een vuur." Als Psalm 21 zingt over de vijanden van God, klinkt het: "Gij zult hen zetten als een vurige oven ter tijd uws toornigen aangezichts; de Heere zal hen in Zijn toorn verslinden en het vuur zal hen verteren." En in Psalm 58: "Hij zal hem als levend, in een hete toorn wegstormen." Zelfs is er sprake van dat Gods toorn zal "roken tegen de schapen Uwer weide" [Psalm 74]. Maar wie ook het voorwerp van Gods toorn zijn, altijd is het vanwege de zonde die de toorn van de Heere heeft opgewekt. Wat hebben met name de profeten de stammen van Juda en Israël gewaarschuwd voor die mogelijkheid. Ze hebben die toorn van Godswege moeten prediken. De zonden waaraan het volk van Gods verbond zich schuldig maakte, riep de geduchte toorn van de Heere op en bracht Zijn straffen over het volk. "Wie heeft

Jakob tot een plundering overgegeven en Israël aan de rover? Is het niet de Heere, Hij tegen wie wij gezondigd hebben? Want zij wilden niet wandelen in Zijn wegen en zij hoorden naar Zijn wet niet. Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid van Zijn toorn..." [Jes. 42: 24, 25]. Die toorn is verschrikkelijk. "Gij, vreselijk zijt Gij. Wie zal voor Uw aangezicht bestaan, van de tijd Uws toorns af?" [Psalm 76]. Veel andere woorden uit de Schrift zouden hieraan kunnen toegevoegd worden. Zowel uit het Oude als het Nieuwe Testament. De apostel Paulus vat het min of meer samen aan het begin van zijn brief aan de Romeinen: "Want de toorn van God wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen..." [Rom. 1: 18].

Het is niet uit de lucht gegrepen als Olevianus in zijn avondmaalsformulier noteert: "de toorn van God onder welke wij eeuwig hadden moeten verzinken." Zo geducht en zo totaal is immers die toorn. Ze is als een vuurgloed die alles verteert, een vlam waarbij niets en niemand zich handhaven kan. De schrijver aan de Hebreeën betuigt het onomwonden: "Onze God is een verterend vuur" [Hebr. 12: 29]. Wie zal zich daarvoor kunnen hoeden? Geen enkel mens. Want "de hele wereld is voor God verdoemelijk", zegt opnieuw de apostel Paulus [Rom. 3: 19]. Niemand uitgezonderd. En ik zeker niet. Want ik val onder de categorie dat er "niemand is die God zoekt. Allen zijn ze afgeweken. Er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe"

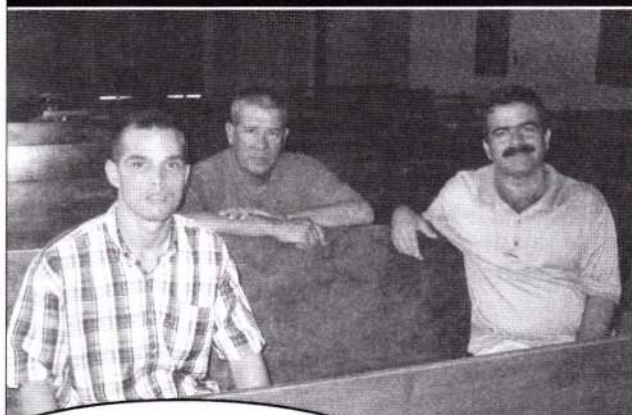
[Rom. 3: 11, 12]. Wel inderdaad reden om mijn zondig en daarom verloren bestaan te bedenken en me voor God te verootmoedigen. Overvloedig reden om te smeken om Zijn genade, opdat Hij Zijn toorn zou afwenden en mij in ontferming zou aannemen. "Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden ontgaan en wederom tot genade komen?" [HC, zondag 5].

Vertrouwen

Wel, nu lezen we de belijdenis van ons formulier: "Eerstelijk dat wij ganselijk in onze harten vertrouwen dat onze Heere Jezus Christus (...) de toorn Gods onder welke wij hadden moeten verzinken (...) voor ons gedragen heeft..." Hier openbaart zich de zaligheid voor een mens die onder de toorn van God niet anders dan rampzalig is. Het is de zaligheid van de Borg die verlost van het grootste kwaad en brengt tot het hoogste goed. God de Vader heeft Zijn Zoon gezonden om de menselijke natuur aan te nemen, het vlees en bloed waarin de ongehoorzaamheid begaan is en in die natuur de straf op de zonde te dragen en zo de toorn van God te stillen. *Cur Deus homo?* Waarom werd God mens? Om Zich als zodanig, dus in Zijn menselijke natuur, voor de Vader te stellen en Zijn toorn te stillen, namelijk door Zich aan het kruishout van vloek en schande te offeren, tot een volkomen genoegdoening. Niet anders dan door de dood van de Zoon van God kon voldaan worden voor mijn zonden. Als Borg is Hij tot zonde en vervloeking geworden. Dat behoefde niet voor Zijn eigen overtredingen. Nee, om de overtredingen van Zijn volk is de plaag op Hem geweest. Gods Kerk belijdt: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen. Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden" [Jes. 53].

Nu zegt ons formulier zo treffend

Najaarsactie SEZ

Actiedoel:

Stroom en boeken voor Cuba

Betaalt u mee?

Actienr.: Giro 158116
t.n.v. SEZ, Hardinxveld-Giessendam

Spaanse Evangelische Zending

Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43

e-mail: sez@kliksafe.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot de Prot. Kerk in Ned. (herv.), Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten, Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

HELP MEE DE WAARHEID TERUG TE BRENGEN IN DUITSLAND

Ziet u mogelijkheden om tijdens uw verblijf in Duitsland een of meer van onze vertaalde oudvaders weg te geven? Als tegengif tegen het heersende Humanisme en Modernisme? Kijk dan op onze website www.svvhed.org voor de boeken, of bestel een catalogus/infoboekje.

T 0416 - 691788
svvhed@kliksafe.nl

Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & DORDRECHT

"dat wij ganselijk in onze harten vertrouwen..." Die 'wij', dat is Gods Kerk die zich vanwege de zonden mishaaft en zich voor de Heere verootmoedigt, maar die nochtans de gewisse belofte van God aangaande Christus Jezus gelooft. De genadebelofte aangaande Hem die tot zonde is gemaakt, "opdat wij zouden zijn rechtvaardigheid Gods in Hem" [2 Kor. 5]. Niet alleen voor anderen, maar ook voor mij... Het geloof ontvangt zicht op deze Heere Jezus die door Zijn Vader gegeven is tot rechtvaardigheid en heiligmaking. Het is het geloof dat leert schuilen in Zijn wonden en zich verwondert over zulk een heilsweldaad. Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke Gave. Verootmoediging en mishagen vervullen mij omdat Gods toorn mij rechtens treffen moet. Verwondering zal er zijn vanwege de openbaring van de Borg en Middelaar voor zo'n verloren zondaar. Zo werkt de Heilige Geest het vertrouwen waarover Olevia-

nus in het formulier schrijft. Het vertrouwen dat zich sterkt aan de tafel der gemeenschap.

In zijn Institutie schrijft Calvijn over deze zelfde dingen [II, 16, 2]. Het slot van die paragraaf luidt als volgt: "Om kort te gaan, onze ziel moet eerst door Gods toorn en schrik voor de eeuwige dood getroffen en verslagen worden; pas dan is zij begerig genoeg om het leven in Gods barmhertigheid begerig aan te grijpen of met gepaste dankbaarheid te ontvangen. Daarom leert het onderricht in de heilige leerschool ons zien hoe God buiten Christus om in zekere zin onze vijand is en Zijn hand tot ons verderf toegerust is, en zo leren wij ook Zijn goedheid en Vaderlijke liefde alleen in Christus te omhelzen."

J.M.J. Kieviet

Boekbesprekingen

Bij de Gereformeerde Bijbelstichting zijn twee nieuwe boekjes verschenen. Het eerste boekje (leeftijd vanaf

ca. 6 jaar) heeft als titel "Waar is de Bijbel?", door Ditteke de Haan, gebonden, 42 blz., € 5,50, ISBN 978-90-72186-60-7. Het boek gaat over een meisje in Oostenrijk zo'n 200 jaar geleden toen het verboden was de Bijbel te lezen. Het tweede boek is geschreven voor jong en oud door J. Bout en N.J. Spaan getiteld "William Tyndale, de Engelse schatdelver", gebonden, 173 blz., € 9,95, ISBN 978-90-72186-59-1. Tyndale (geboren in 1494) heeft de Bijbel uit de grondtalen vertaald in het Engels. Aanbevolen.

Dagboek "Leven en licht" 2011. Medewerkers: ds. C. Harinck, ds. W. Harinck, ds. K. Hoefnagel, ds. G.C. Kunz, ds. L.W.Ch. Ruijgrok en ds. A. van de Weerd. Uitgeverij Den Hertog. ISBN 978-90-331-2283-5. Prijs 6,90 euro. Ook dit dagboek zal zijn weg wel weer vinden.

Niet bij brood alleen...

De huisgemeenten
willen regionale
Bijbelscholen met
internaat opzetten.
Uw gift helpt hierbij.

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
Voor info: 06-200 13 173 of www.hudson-taylor.nl

圣经文字

Friedensstimme

Op Zijn
Woord

"Heel Rusland bereiken met het Woord? Onmogelijk!"

Op Zijn Woord én met ondersteuning van Friedensstimme werken tientallen evangelisten in de voormalige Sovjet-Unie. Friedensstimme wil graag méér mensen het Evangelie laten horen. U kunt daarbij helpen. Door gebed en door gaven. Op Zijn Woord! Uw bijdrage is welkom op: GIRO 41 32 334.

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | T 0182 - 538 544 | www.friedensstimme.nl

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 12,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 10 dollar per jaar.
Advertenties € 0,35 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Stichting steun Messias belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

Bijbels in China Broodnodig

Hoe kunt u helpen?

Voor € 10,-
geeft u 2 Chinese
kinderbijbels

Voor € 17,50
geeft u 5 Bijbels in talen
van etnische minderheden

Voor € 25,-
ondersteunt u een evangelist
om de Bijbel uit te leggen

Postbank 31.555.32 o.v.v. Bijbels / kinderbijbels
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse | www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Kinderbijbels. Bijbels in de talen van etnische minderheden. Met nadruk vragen de bewoners van de bergdorpen erom.

Steunt u het werk van Bonisa financieel, zodat Bijbels en kinderbijbels uitgedeeld kunnen worden?

- Vraag vrijblijvend ons kwartaalblad aan.
- Neem contact met ons op voor een presentatie over de zendingsprojecten in China

**Help mee
en betaal een Bijbel
voor Chinezen**

Bonisa
ZENDING

